

Riigikogu keskkonnakomisjoni istungi protokoll nr 22

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 04. november 2019

Algus 11.11, lõpp 12.11

Juhataja: Erki Savisaar (esimees)

Protokollija: Kristel Soodla (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Yoko Alender, Peeter Ernits, Kert Kingo (Rein Suurkase asendusliige), Heiki Kranich, Igor Kravtšenko, Jevgeni Ossinovski, Üllar Saaremäe, Mart Võrklaev

Komisjoni ametnikud: Elle Kaur (nõunik-sekretariaadijuhataja), Vivi Older (nõunik)

Kutsutud: Keskkonnaministeeriumi asekancler Kaupo Heinma, õigusosakonna juhataja Eda Pärtel, keskkonnatehnoloogia osakonna juhataja Birgit Parmas, nõunik Maria Karus ja peaspetsialistid Hendrik Hundt ja Rainer Persidski, Eesti Linnade ja Valdade Liidu nõunik Krista Kupits, Keskkonnaõiguse Keskuse juhatuse esimees Siim Vahtrus, Eesti Ringmajandusettevõtete Liidu (ERMEL) tegevjuht Margit Rüütelmann, Harjumaa Omavalitsuste Liidu jurist Kristjan Kenapea, Jõelähtme vallasekretär Leho Kure, Harku Vallavalitsuse keskkonnaspetsialist Lembe Reiman, Saku abivallavanem Tanel Ots, Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalameti juhataja asetäitja Elena Sapp (2. päevakorrapunkti juures)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (55 SE) teise lugemise ettevalmistamine
3. Kollektiivse pöördumise "Lageraied Ajalukku" arutelu
4. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu keskkonnakomisjoni nädala (04.11.2019-10.11.2019) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 04.11.2019 kell 11.10

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (55 SE) teise lugemise ettevalmistamine
3. Kollektiivse pöördumise „Lageraied ajalukku“ arutelu
4. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 05.11.2019 kell 14.00

1. Ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise arutelu
2. Arutelu karjamaa asumi arendamisest
3. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Yoko Alender, Peeter Ernits, Kert Kingo, Heiki Kranich, Igor Kravtšenko, Jevgeni Ossinovski, Üllar Saaremäe, Erki Savisaar, Mart Vörklaev).

2. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (55 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Erki Savisaar selgitas, et keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (55 SE) juurde on esitatud mitmeid arvamusi ja ettepanekuid. Ta märkis, et põhiliselt puudutavad ettepanekud kohalike omavalitsuste kaasamist ja sõnaõigust kaevandamislubade menetlemise protsessis. Peamine küsimus on olnud see, kas loa taotluse kohta KOV-i arvamuse tähtaja lühendamine (60-lt päevalt 30 päeva peale) on põhjendatud või mitte. Keskkonnakomisjoni töörühm koostöös ministeeriumiga on jõudnud arusaamiseni, et mõistlik on jääda 60 päeva peale ja mitte seda perioodi lühendada. **Erki Savisaar** palus Keskkonnaministeeriumi esindajatel selgitada, kuidas eelnõu kohaselt hakkaks käima kaasamine.

Maria Karus selgitas, et eelnõus KOV-ide osas sisulist poolt ei muudeta, muudetakse menetlusprotsessi selliselt, et KOV-ide õigusi ei vähendata. Jätkuvalt jäävad nii geoloogiliste uuringute kui ka kaevandamisloa taotluste juures KOV-idele alles keeldumise alused, mis rakenduvad täpselt samamoodi nagu praegu.

Lembe Reiman ütles, et volikogu istungid toimuvad nii Harku vallas kui ka enamikes omavalitsustes üks kord kuus, st 30 päeva jooksul ei õnnestu arvamust anda. Kui on aega 60 päeva, siis sellisel juhul jõutakse oma arvamusele, aga vastasel juhul peaks iga kord taotlema menetluse pikendamist.

Leho Kure küsis, kas üldgeoloogiline ja geoloogiline uuringuluba seotakse omavahel lahti ja kas geoloogilise uuringu osas küsitakse KOV-i seisukohta ning üldgeoloogilise uuringu osas seisukohta ei küsita. Lisaks märkis ta, et eelnõu seletuskirjast paistab välja see, et tulevikus üldgeoloogilise uuringu alusel maavara arvele ei võeta, kuid praktikas Jõelähtme vallal on olnud üks olukord, kus seda on tehtud. Nad on ühe kaasusega kohtus, kus on maavara võetud arvele ilma, et oleks üldgeoloogilist uuringut läbi viidud. Ta küsis, kas on plaanis seadust täpsustada, et oleks välistatud see, et praktikas üldgeoloogilise uuringu alusel hakatakse kuskil registrites midagi üles võtma, millest lõpuks tulevad kitsendused maa kasutamisel ja mingisuguste arengute planeerimisel. **Birgit Parmas** vastas, selles suhtes on õigus, et ministeerium plaanib need lahku lüüa. Geoloogiline uuring edaspidi annab õiguse maavara otsinguks ja arvele võtmiseks, üldgeoloogiline uurimistöö edaspidi seda enam ei võimalda. Lisaks täpsustatakse seadust sellega, et arvele võtmine tohib toimuda ainult geoloogilise uuringu tulemusel.

Jevgeni Ossinovski palus ministeeriumil selgitada, miks on toimunud selline muudatus tähtaegade osas, eelnõu esimesel tutvustamisel komisjonis ei olnud sellest juttu. Ta küsis, millised on muudatuse mõjud. **Birgit Parmas** vastas, menetlustähtaegade vähendamise eesmärk oli eelkõige bürokraatia vähendamine. Tihtipeale, kohe kui taotlus jõuab KOV-i, siis on juba teada, mis suunas KOV-i arvamus on. Ministeerium nägi, et kuna paljud KOV-id olid volitanud valla- ja linnavalitsusi neid otsuseid tegema, siis tundus mõistlik välja pakkuda, et menetlustähtaeg on 30 päeva. Ministeeriumil oli alati mõttes ka see, et kui on näha, et KOV ei jõua 30 päevaga arvamust esitada, siis vastavalt haldusmenetluse seadusele saab alati põhjendatud juhtudel arvamuse esitamise tähtaega pikendada. Väga paljud KOV-id on palunud pikendada arvamuse esitamise tähtaega, näiteks kui on suvel puhkuste periood või kui on olnud mingisugused läbirääkimised kaevandajatega. Pikendatud on alates 2-3 kuust kuni poole aasta ja isegi aastani. Kui on põhjendus olemas, siis Keskkonnaamet loamenetlejana on neile vastu tulnud. Nüüd eelnõu menetluse käigus on ministeerium leidnud, et peaks jääma 60 päeva juurde, sest KOV-id on andnud väga selge signaali, et nad soovivad tähtaega praegusel kujul säilitada.

Jevgeni Ossinovski küsis, mis juhtub siis, kui KOV tähtjaks ei vasta. **Maria Karus** vastas, et kui Keskkonnaamet küsib KOV-i arvamust, siis tavapraktika kohaselt kirjas viidatakse sellele, et kui seisukohti tähtjaks ei anta, siis loetakse taotlus vaikimisi kooskõlastatuks ja liigutakse menetlusega edasi.

Jevgeni Ossinovski palus KOV-ide esindajatel selgitada seda, et kui taotlus on jõudnud KOV-i, siis mida nad järgmisena teevad. Lisaks küsis ta, kas KOV omalt poolt teeb täiendavaid protseduure või ekspertiise. **Leho Kure** vastas, et taotlus edastatakse kohalikele külaseltsidele arvamuse avaldamiseks. Tagasiside saamisele kulub aega. Tavaliselt enne volikogu on volikogu komisjonide istungid, kus asja sisuliselt arutatakse. Materjalid, mis taotlusega tulevad, ei ole vaid ühel leheküljel. Näiteks eelmisel nädalal said nad kaevandamisloa eelnõu, mis on 21 lehekülge pikk ning millele on eelnenud 10 aastat vaidlusi.

Heiki Kranich märkis, et tähtaja toomine 60 päevalt 30 päeva peale hoopis suurendaks bürokraatiat, sest KOV-id esitaksid taotlusi tähtaja pikendamiseks. Tema hinnangul on mõistlik jääda 60 päeva peale.

Kristjan Kenapea küsis ministeeriumilt, kas KOV-ide otsustusõigus, sekkumisvõimalus ja kaasatus jääb samaks, suureneb või hoopis väheneb. **Maria Karus** vastas, et maapõueseaduse mõistes üldgeoloogilisel uurimistööl võib olla sisuliselt kolm funktsiooni, kaks neist on seotud kas mingi konkreetse arendusprojektiga või siis teadustööga. Kolmas funktsioon on maavarade arvele võtmine, sisuliselt kaotatakse täielikult kolmas funktsioon koos kogu oma menetluse loogikaga, sest see dubleerib väga suures osas geoloogilise uuringuloa menetlust. KOV-id kaasatakse, küsitakse nende arvamust, täpselt sama moodi jääb KOV-idel alles keeldumise alus, millest üle on võimalik minna ainult Vabariigi Valitsuse nõusolekul.

Hendrik Hundt selgitas, et eelnõu annab mõnel juhul õigusi KOV-ile juurde. Kui täna peab toimuma KOV-iga jäätmeloa kooskõlastamine kümne tööpäeva jooksul, siis see lihtsustatakse KeÜS-is juba mitu aastat kehtiva normiga, st kuu aega on õigust arvamust anda.

Istungil küsiti, kas jätkuvalt on jõus plaan järgmisel aastal alustada Harjumaal maapõue

ruumilise planeerimisega. **Birgit Parmas** vastas, et see plaan on jõus. Harjumaal on kõige suuremad konfliktid, siin paikneb kõige kvaliteetsem lubjakivi, samas asustustihedus on kõige suurem ja ka tarbimine on kõige suurem. Siiamaani ei ole riik teadlikult suunanud, kus võiksid karjäärid paikneda. Seetõttu vastavalt Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammile analüüsitakse, mis ulatuses ja mis määral maakonnaplaneeringut ja teemaplaneeringut võiks algatada. Ministeeriumi eesmärk oleks jõuda selleni, et see algatataks.

Tanel Ots märkis, et mis puudutab suuremat pilti meie maavarade paiknemisest, siis tegelikult täna omavalitsused on suure surve all. Siiamaani on KOV-id saanud riigile toetuda, korraga tuleb KOV-idele täiesti valimatult erinevate kaevandajate poolt soove alustada uuringuid. Igal pool on see põhjendus, et kuna tuleb Rail Baltic, siis on teadmata, milliseid mahte on vaja, igaks juhuks palutakse võimalust uurida. Puudu on riigi initsiatiivist võtta otsustamine enda kätte ja öelda, kui palju mingisugust maavara vajatakse ja millises piirkonnas. Praegu lastakse kaevandajatel omavalitsustes teha hulga taotlusi uute uuringute saamiseks.

Birgit Parmas selgitas, et maakonnaplaneeringu kinnitamine võtab aega u 4-5 aastat peale algatamist, seejuures algatamine sõltub Vabariigi Valitsus otsusest, ministeerium teeb ettepaneku ja otsib võimalusi rahastuseks, ettepaneku teeb ministeerium vastavalt Vabariigi Valitsuse tegevusplaanile hiljemalt jaanuaris 2020. Ta lisas, et igakord, kui esitatakse kaevandamisloa taotlus, hinnatakse, kuidas piirkonnas on varustuskindlused, hetkel on määratud selleks 50 km. Seejärel vaadatakse viie aasta tarbimist, st kui palju on piirkonnas mahte vaja läinud. Rail Balticu kontekstis telliti maakonnaplaneeringute käigus veel eraldi varustuskindluse analüüs, kus on ka näha need nõ perspektiivsed alad. Lisaks sellele on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Rail Balticu tiim tellinud täiendavaid uuringuid, et erineva materjali kvaliteedi osas teada saada, kui palju ja mis karjäärides on võimalik kaevandada. Riik on astumas samme, et saada parem ülevaade, kui palju täpselt Rail Balticu jaoks on vajalik materjali saada.

Margit Rüütelmann selgitas, et osades küsimustes on ERMEL Keskkonnaministeeriumiga konsensuseni jõudnud, aga lisaks on ERMEL esitanud eelnõu juurde ühe ettepaneku, mis on olnud üsna pikalt arutelul. Ettepanekuks on pangagarantii kehtestamine vaheladustamisel. Täna on turul palju ettevõtteid, kelle äriplaan ongi rajatud sellele, et nad kuhugi jäätmeid vaheladustavad. Vaheladustamine tohib toimuda kolm aastat, aga tegelikult lõpptulemusena nende jäätmetega mitte midagi ei toimu. Ettepaneku eesmärgiks on turgu korrastada, et ei tekiks sarnaseid objekte nagu on Silikaltsiidis või siis Betooni tänaval, kus luba anti 450 tonnile vaheladustamiseks, aga lõpuks leiti seal 14 000 tonni. Ühed ettevõtted käitlevad korrektselt, aga teised vaheladustavad kuhugi, seejärel jätavad ladustatu maha, see aga solgib turgu.

Kaupo Heinma ütles, et tal on väga hea meel, et ERMEL sellise ettepaneku on teinud, Keskkonnaministeerium tegi sama ettepaneku 2018. aastal. Kui ettevõtte soovib jäätmeid ladustada, siis peab ta omama tagatist. Pangagarantii kindlustus või siis reaalne rahaline deposiit on aluseks sellele, et esiteks saada keskkonnaluba jäätmekäitluse valdkonnas ja teiseks ka see, et oleks säte, mis ütleks, et igal ajal peab olema see tagatis olemas. Näiteks kui on näha, et on kahtlusi, siis saab küsida ja kui ei ole tagatist, siis saab algatada loa peatamise või ära võtmise. Eesmärgiks oleks see, et juba taotluse esitamisel ettevõtted peavad näitama,

et nad on võimelised jäätmeid ära käitlema. Ta märkis, et võimaliku sõnastuse edastab Keskkonnaministeerium keskkonnakomisjonile.

3. Kollektiivse pöördumise "Lageraied Ajalukku" arutelu

Komisjoni istungil arutati Riigikogule saabunud kollektiivset pöördumist „Lageraied Ajalukku“. Arutelu käigus komisjoni liikmed jõudsid ühisele veendumusele, et keskkonnakomisjon peab hoolitsema selle eest, et pöördumise neli ettepanekut saaksid metsanduse arengukava menetlemise käigus arutletud ja võimalusel ka arvesse võetud.

4. Info ja muud küsimused

4.1. Kutse Neste Porvoo rafineerimistehasesse

Erki Savisaar tutvustas komisjonile saabunud kutset. Neste Oyj kutsub Keskkonnakomisjoni Porvoo rafineerimistehasesse komisjonile sobival ajal. Arutelu käigus leidsid komisjoniliikmed, et komisjon võimalusel lisab külastuse järgmise aasta töökavva.

4.2. Kohtumine Ukraina parlamendisaadikutega

Erki Savisaar andis teada, et 04.11.2019. a kell 16.00 toimub komisjoni ruumis kohtumine Ukraina parlamendisaadikute ning ametnikega. Komisjoni liikmed on oodatud kohtumisel osalema.

(allkirjastatud digitaalselt)
Erki Savisaar
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristel Soodla
protokollija